

ПОЛЕЗНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИОННАТА ДЕЙНОСТ В СЪВРЕМЕННИЯ АГРАРЕН СЕКТОР НА БЪЛГАРИЯ

Новата книга на проф. Н. Вълчев и проф. Л. Петков* е посветена на инвестициите и инвестиционната политика в току-що реформирания и реструктуриран отрасъл на българското земеделие. Тъй като инвестиционната активност вече е изцяло в ръцете на частното предприемачество, моментът е подходящ за актуална оценка на нейните мащаби, интензивност и насоки.

С оглед избягването на терминологични недоразумения най-напред в публикуваното изследване са дефинирани понятията “инвестиция” и “инвестиционна среда”, с които се оперира. В резултат от изследването по-нататък, е констатирано, че потребността от инвестиции в българското земеделие е огромна. Това се дължи, *първо*, на обстоятелството, че поради прекалено дългия период на неговото реструктуриране, активите на селскостопанското производство са се износили физически и морално. *Второ*, мащабните инвестиции са необходими и поради очаквания конкурентен натиск от страна на европейските земеделски производители в ЕС, което налага конкурентоспособността на българското земеделие да се превърне в първостепенна задача.

Оценката на инвестиционната среда е направена в три нейни аспекта: среда за инвестиционно *търсене*, среда за инвестиционно *предлагане* и среда за *управление* на инвестициите. Установено е, че през втората половина на 90-те години на XX век основните параметри на тази среда са значително подобрили, което е положителна предпоставка за насърчаване на инвестиционната активност на предприемачите и за рязко увеличаване размера на инвестициите в земеделието на Р България.

Средата за инвестиционно търсене е анализирана през призмата на откритите потребности от техника, животни и трайни насаждения. Оценена е степента на поглъщателност на пазарите. Проследена е динамиката на цените на входните ресурси, както и на изкупните цени. Характеризирани са още пазарът на труда, доходите на производителите, системата на данъчните и амортизационните отчисления, стабилността на макроикономическата среда. Така изяснените параметри на инвестиционното търсене и на потребностите от ускорено повишаване конкурентоспособността на българското земеделие са позволили на авторите да открият и дефинират *решаващите направления на инвестиционната активност* на земеделските стопани в бъдеще с оглед:

- уедряването на земеделските стопанства чрез покупката на земеделски земи и друго земеделско имущество;

* *Никола Вълчев, Людмил Петков. Инвестициите в българското земеделие. С.: АИ “Проф. Марин Дринов”, 2006, 176 с.*

Полезно изследване на инвестиционната дейност в съвременния аграрен сектор на България

- изграждането на сгради и съоръжения, както и на различни обекти от производствената инфраструктура;
- създаването на високодобивни трайни насаждения с подходяща сортова структура;
- покупката на високопродуктивни животни, земеделски машини и технологично оборудване;
- постигането на частична или пълна затвореност на технологичния цикъл. Това би позволило върху *конкурентните предимства* на земеделските суровини да се надградят и *предимствата* на индустриално преработения продукт;
- изграждането на *информационна и пазарна инфраструктура* на земеделското производство.

На обстойна оценка е подложена и средата за *инвестиционно предлагане*. Във връзка с това са изследвани и оценени както предимствата, така и недостатъците на основните източници за финансиране на инвестиционните проекти в земеделието, в частност – на проекти в районите с влошени социално-икономически характеристики и с неблагоприятни природно-климатични условия. Теоретико-познавателна и приложна стойност имат резултатите от проучването на размера, динамиката и структурата на инвестициите в отраслов разрез и по земеделски стопанства. Те показват *реалната* пазарна преценка на земеделските стопани за насочеността и структурата на инвестициите, за очакваното търсене на пазара на Европейския съюз. Интерес представляват и инвестиционните области, оказали се подходящи за различните организационно-стопански структури, които оперират в отрасъла – стопанства на търговски дружества, на земеделски кооперации, на едноличните търговци и семейните земеделски стопанства.

В резултат от изследването са разкрити причинно-следствените връзки, които формират размера на инвестициите в *отраслов* мащаб.

Авторите предлагат на общественно-политическата и стопанската практика подходящи подходи, мерки и инструменти за подобряване на инвестиционната среда и за насърчаване на инвестиционната активност на предприемачите в аграрния сектор.

Книгата е полезна за съответните държавни институции и ръководства, за стопанските деятели и предприемачи в земеделието, за специалистите от всички равнища на управление, както и за студентите, преподавателите и научните работници.

Ст. н. с. д-р ик. н. Илия Балабанов